

თრობით, აღვიღალ წარმოდგენს, რა საშინელი სუსხიანი ზამთარი იქის ხოლმე.

* სოფ. ოპისა (დუშეთის მარა): ამ უკანასკნელ წელში შესაძლებელი იყო ვაზის მოსავალს: 1889 წელს, როგორც ვაგასოსეს, დიდიზრულდ ორმოცი კოკა მოუვლიდა ოპისის მცხოვრებლებს, 1890 წელს მოსავალმა დიდიზრულდ ათის კოკით იყო და მარზან, თუმცა ღვინის მოსავალს არ ემდუროდნენ და აუარებლად მიანდათ, მანც წინა წლის მოსავალთან შედარებით დიდიზრულდ ხუთის კოკით ნაკლები იყო. ღვინის მოსავალმა ისე შესაძლებელი იყო, რომ ჩვენს გონს-კაცობა დღესაც-კი ვერა ზგარნოს ღვინის მოსავალი ბიხასა. ნაკარი თუმცა აქაურ მეკიდრის შემწეული აქვს, მაგრამ მოსავლის ასე დაკლები იმისთვის ვერ დაუბრუნდებოდა, რადგან ნაკარს ვენახებში ათასში ერთს ვაზზედ ძლიერ შეხვედებით. ოპი (მოდლი) აქაურ ვენახებს მუსის ავლებს და ვგონებ იმის წყალობით ვიგონებ მუდამ წელს ზარალს, სამწუხარო სურათს წარმოადგენს ამ ავდამყოფის გამო ოპისის ვენახები ივლისის პირველ რიცხვიდან დაწყებული ვაზის ფოთლოდა, რომელზედაც-კი შერჩება ხოლმე, ყვითლად გამოიყურება, რა ვაზისა მოკლედ დახვეულია სარზედ, სრულიად შემოუსულია, ათას ნარად დაკურნებულია, მტევანი თხელი აქვს და კარგად მოწყვადმე მარკული დლითი-დღე კლებულობს; რაც ამ ოპისის წლის წინააღმდეგ ვაზზედ მტევანი გინახავს, წელს აღარც იმის ნახვარია, ფოთლოლი ხმება, სცივია და რთვლის დროს ტრტველა ვაზზედ ჩამოკიდებული ყურძენი იკრებება.

* თუღა: დღეს, 25 ოქტომბერს, თუღის მარის უფროსის თხოვნით და იმავ უფროსის სახლის დარბაზში მოიყარა თავი ორმოცამდე თავად-აზნაურობამ და, დიმიტრი მაყაშვილის თავმჯდომარეობით, ყრბოშემო მოისმინა წინადადება მარის უფროსისა, რომ შესდგენ აზნაურთა ღვინის რიგთან ფასად გაყიდვისა და ღვინოების საწყობის გასამართავად.

* დ. მკელი-სეხვა: აქ კვლავინდებურად გაიმართა იარმუკობა, რომელიც იმართებოდა მარიაპოლისითვე.

— მიატოვა მეგონა, მაგრამ კიდევ გალობს, სიქვა ხალომე.
— მარტო, რაღა დღეა ბუღბუღლის სიტყვანა? ავერ სუ ივანობის თთვე, ჩაურთო სიტყვა მანუარმა.
— ეს ჩვენთვის არის, დღეა, სიქვა კოწიამ: მე და დათას არ გავიგონია აქაურის ბუღბუღლის სიტყვანი.
— დიად, დიად, სიქვა ღიმილით ხალომე.
— პატარა ხანს უკან ისევ დიწყებს ლაპარაკს; მანუარმა, კოწიამ და მარომაკ შექმნეს ჩვეულებრივი ჩურჩული. დათა-კი სულ-განაბული უსმენდა ბუღბუღლს.
— იქნება ისიც ჩემსავით ობოლია! ჰეფერობდა დათა, არაფინა ჰუყვს, რომ ეთვრის და თაგის დარღვს გალობით იქარებებს... მე და ის აზნაურები ვყოფილვართ!.. მაგრამ არა, ის ხომ თავის სატყფოს უგალობს ესლა; ისიც ბედნიერია, რადგან უყვარს ვინმე და შეიძლება

ში. რადგანაც იმ დროს შიში იყო ხოლმისა, ამიტომ იარმუკობა ამ თთვეში გაიმართა, მაგრამ მოგაქრევი ძალიან ცოტა ესტუმრა. იარმუკობა უყვარდეს იყო, განსაკუთრებით იფად იყიდება აბრეშუმეულობა.

* გავთ „შეპის“ ფელეტონში დაიბეჭდა შინაარსი იმ წერილებისა, ქართველი მამადიანთა შესახებ, რომელიც ამ ზაფხულს იბეჭდებოდა ჩვენს გაზეთში. ფელეტონები კეთუნების ბან ფირებისა, რომელიც ქართველთა შესახებ ხშირად სწერს „შეპისში“.

* გავთ „კავახ“-ის სიტყვით, ქართლ-ჯავთი-იმერეთისა და სომხეთ-გრიგორიანთა კონსტორია ტფილისისა ამ ვინად უყვე იმის ზრუნვაშია, რომ იმ მტკვარის შტოვანობისათვის ხილი ავაოს საწყალ-კურთხეოდ. კონსტორიის უყვე მიწერ-მოწერა დაუწყია კიდევ ამ საქმის შესახებ ქალქის გამგებობასთან. გამგებობას ამ საგნის გადასაწყვეტად ქალქის ტენიკოსები დაუწინავეს, რომელთაც მონაწილეობა მიუღიათ კონსტორიის ამ საქმის შესახებ თათბირში. ტენიკოსებს გამოუცხადებიათ: შეუძლებელია დროებითის ფირის ხილის გაკეთება იმ ადგილს, სადაც წრულის ასეთი დიდი უზედურება დატრიალდა; თუ გსურთ, ხილი გააკეთებ ვაქის ჩასავალიდან მალათვის კუნძულზედ გადასასვლელად. კონსტორიის წევრნი არ დასთანხმდნენ. ტენიკოსებს ახლა ის უთქვამთ, რომ იორადმე უწინდელსავე ადგილას გავაკეთოთ, მადათავის კუნძულის ნაპირს, ხოლო სომხებს საწყალ-კურთხეო პროცესიამ-კი, როდესაც მართლ-მადიდებელთა პროცესია უკანე დაბრუნდება იორად-ნიდგან, მაშინ ვაზაროს მიხილის ხილით და ამ გვარად ვარს შემოიქცევა; მერმისიდან-კი შევედგეთ მეკორის, კრინის ხილის გაკეთების ზრუნვას და ვაქის ჩასავალიდან მადათავის კუნძულზედ გავაყვანოთ. ამ წინადადებას ტენიკოსებისამ დიდი კამათი და ბაასი გამოიწვია და ბოლოს იმ დასკვნას დაადგინეს, რომ მიხილის ხილზედ გავლა პროცესისათვის ძნელია, რადგან მართლ-მადიდებელთა საწყალ-კურთხეო პროცესისი უკანე დაბრუნების შემდეგაც ხილზედ კარგ ხანს დიდი მისვლა

და მისვლა და მოძრაობა ხალხისა და ეს ხელს შეგვიშლისო. ამ გვარად, საქმე ვერაფრით დაუზოგოვებია და კონსტორიამ ეხლა უნდა გამოსტუმროს ადგილი ან ხილის გასაყვანად და ან იორადმე გასამართად.

მა ისიც უყვართ!.. მე-კი... „შენც შეიყვარე“ გაუფლავა უყვე თავის დედას და უნებლიედ შეხება მაროს.
სწორედ ამ დროს მიის იქიდან ამოკურდა ბადრ მთვარე და პირველი მისი სხივები მოხვდა მაროს მარამაც უყვე შემოხვდა დათას; თვალი თვალს მოხვდა; დათამ რაღაც სიბრალული ამოკითხა მაროს თვალებში. ეს მართლაც ასე იყო, რადგან სწორედ მაშინ უამბობდა კოწიამ დას, რაც იცოდა დათას თავ-გადასავლისა; და იმასაც ებრალებოდა ეს უნებროდ დადარბაზებული, მწყობრისაგან ბეჭედ-დასმული, მარად დაფიქრებული ახალგაზდა.
ერთის ნაწიტი არ შეიძლება სიყვარული დამეყვარდეს ორ არსებას შორისაო, ამბობენ. მართალია, სიყვარული არ დამეყვარდება, მაგრამ ეს-კი, რომ რაღაც უხილოვი მათგან გაიმბება, თუ-კი მოეწონნენ ერთმანეთს. ხშირად

მისა, თუ ამ დამახინჯებას ხელს უწყობს ვინმე ჩვენ შორისვე, არც იმას დადევნებ რასმე, ვისაც თავის სინი-დისი ფეხ ქვეშ გაუსრესია და გამო-სტუმროს ადგილი ან ხილის გასაყვანად და ან იორადმე გასამართად.

* მეითხველებმა უყვე უწყვიან, რომ მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი, საქართველოს ექსპროსი პალ-ლად ს.-პეტერბურგის მიტროპოლიტი-ლად იქნა დანიშნული. ამის შესახებ აირასა სწერს გავთ. „Нов. Время.“: მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი პალ-ლადი სამღვდელოთა შორის ცნობილია, როგორც საუცხოო ადმინისტრატორი და დიდი საზოგადო სიყვარული და პატივისცემა აქვს მოპოვებული როგორც სამწყუსის, აგრეთვე სამღვდელოებს შორის, რადგან დიდი უნარი აქვს სამწყუსო მიტროპოლიტი მოყვარედ და სათნოდ გაწავის და მშობრის. ახლად დანიშნული მიტროპოლიტი პალლადი პეტერბურგსაც კარგად იცნობს. თუნ-და ის გარემოებაც უმოიხსენიოთ, რომ არ ერთხელ ყოფილა ს.-პეტერბურგს, ვითარცა უწმიდესის სინოდის წევრი, მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი პალლადი, ამას გარდა, ჯერ იმ-სავე მიტროპოლიტი იყო ღმრთავად პეტერბურგის სასულიერო სემინარი-ში. 1866 წელს მწყემს-მთავრობის გამოც და დანიშნა ლადოგის ეპისკოპოსად, ს.-პეტერბურგის მიტროპოლიტის პირველ ქარებისკოპოსად. სამის წლის შემდეგ მის მეუფეობა განსაზღვრდა ჩამართა და სანაირი, ძველ-მძველადე სამწყემს-მთავრო კათედრა ეოლოგდისა, შემდეგ ტამ-ბოგისა და რიახანს მშასხეულად და დასასრულს კავკასიაშია...
ფაჩილი თელავიდან.

სენი ჩვენის დაუდევრობისა. — იმ მოსტვისა. — სასამართლოს დარბაზში. — საწყობი ვაზის საწყალ-კურთხეო პროცესისა. — თუღის საზოგადო დღეა და შეზახელ-გამსტუმრებელი ამანაგობა.

თქმა ამ უნდა, მარტო ჩვენში არ არის დაუდევრობა ხს შინაშე სენი განებით, ზნეობით და ნივთიერად ძველების დაბრკელებისა. მაგრამ გვინებ, ისე არსად არის გერკლებული ეს სენი, როგორც ჩვენში. არას დადევნე, არც იმას, თუ გონებთა გავამახინჯებს იმე; არც

მოხდება, რომ პირველ გაცნობისთანავე ისე დაუხალგოდება კაცი კაცს, თითაწილი ღვინის ხნის მეგობრები ჰყოფილიან. ეს მაშინ მოხდება, როცა მოეწონება ერთმანეთი და მხანაგენ, რომ ხასითა, მიმართულბაც ერთი ჰქონათ. ეხლაც სწორედ ასე მოხდება. დათას მოეწონა მარო და შეუყვარდა როგორც და, რომელიც თითონ არა ჰყავდა, და მაროსაც მოეწონა დათა, მოეწონა მისი ლაპარაკი და შედებარა, როცა შეიტყო მისი თავ-გადასავალი. შესაძლებელი რომ ყოფილიყო და ისინი და-მამად გადაქცეულიყვნენ ესლა, მე ვერნია, მაროს კოწიანზედ ნაკლებ არ ეყვარებოდა დათა და დათას-მარო, ჩვენ იმიტომ გვიყვარს ჩვენნი და ან მძა, რომ ერთ-ერთი ვაგებარდნი, ბევრი არ საერთო გვაქვს, ჩვენი ინტერესები ერთმანეთს არ ეწინააღმდეგება. სწორედ ასევე შეგვიძლიან შევიყვაროთ სრულიად ჩვენთვის უცხონი და ეს სი-

ყუბი ჩამარბებული ჰქონდა ერთს საფილოქსერო დასის კაცს. ვიღრე ბანი ინანაშვილი აქ იყო, კახეთში, და საწყობის გავლიერებებით თვალს ადევნებდა, საქმეც კარგად მიდიდა. მაგრამ გარემოებამ ბანი ინანაშვილი კახეთს მოაშორა აგვისტოს და საწყობის უხელმძღვანელო განჩახაა უპატრონო საყვარის დაბატონება. განჩახა ხვა სისრულეში მოიყვანა. ეწინის თთვეში, როცა დაბრუნებულმა ინანაშვილმა საწყობის შესახებ ანგარიში მოსთხოვა. სანდა კაცმა, ზენდამხვედელმა საწყობის მოკლედ უნახუხა იმას, ვინც საწყობი ანდა, რომ საწყობში რაც იარაღი და მასალა არის, გაგისწორდი, ყველაფრის ფული მოცემული მაქვსო. თურმე იუ ტყვიო, წინააღვე საქმე ისე მოუწყვიდა, რომ ბევრ გულ-უბრყვიო კაცს აჯერებდა, სწორედ ასე იყო ეამბავიო. მომარტებულმა-მოსამართლემ მიიღო მხედველობაში სიყვარედ და ბოროტი განჩახავა ვითომ-დასანდა კაცისა და დაკისრა თთხომო თუნამ. დის გადახდა სასარგებლოდ ბანის ინანაშვილისა. ეს ამბავი საყურადღებოა იმისთვის-კი არა, რომ ამ საქმეში ბანი ინანაშვილი ურეგია და იმას ზარალი მიეცა. არა, საყურადღებოა იმისთვის, რომ ამ დაწყებულებას მარტო საზოგადოებისათვის მოჰქონდა სარგებლობა, კერძოდ არავისთვის სასარგებლო არ იყო და ამიტომაც ავგო ანდრები. ასევე და ამ მიზეზით ავგო ანდრები თელავის საზოგადოლებსა. ასევე და თვედ მიზეზით უკანასკნელ დღეში თელავის გამსესებელ-შენახველი ამხანაგობა.

დათა, ჩვენმა დაუდევრობამ მოუვალა ხელი იმათ, ვინც პირ-კვე ამბო თელავის დამოუდებლისა საზოგადოების დეზო. ჩვენს საზოგადოებაში რომ კეთილი სპარბობდეს ბორტსა, ვერაფერ ვაჰქედავდა დეზოს დაუდევრობა. დაუდევრობი ცოტად თუ ბევრად შეგვარებდობდნენ იმ ფიქროსი, რომ შემდეგ ასეთის საქციელითა ჩვენსა საზოგადოებაში ცხოვრება და მოქმედება გაუწყნელდებოდათ. ამასთანავე ცოტას რასმე მინც იმხალს ვერობდით და ამ ცოტა რითიმე ახლად დაიწყებდით საქმეს, მაგრამ ასე არ იყო. რადგანაც იმათ კარგად იცოდნენ ჩვენი დაუდევრობა, თამამად და აუჩქარებელი დაპლუბეს დეზო. იცოდნენ, რომ ჩვენს მარტო სიცილოდ არ გვეყოფოდა ჩვენი გაწვილებული მღვამარეობა და

გონა თავის ბატონის სხლში, რომ ფეხთ გახსნა უზომასახტორადე მოვებარებოთ.
— რა გაცინებს, არ გვეყრ? უთხრა დათამ.
— როგორ დავიგვრებ, ბატონო, ამბობდა ბიქე.
ამ დროს მოისმა ძახილი: „ფილოპე! ფილოპე!“
— ფილოპე! შენ გქვინა? — ჰკითხა დათამ.
— დიად.
— მაშ წადი, გიძახიან... ბიქე, რალს იზამდა, გავიდა სიცილით და, ვისაც შეხვდებოდა, ყველას უთხრებოდა, რა ყოფილა ჩვენი სტუმარი, ფეხი არ გამახდევინაო.
— გონა, მოკლულბა მანუარო, აზნაური მოკლულია, ყ-ზახი უნდა იყოს, სიქვა ამის ვაგონებაზედ სალომე. წყენაიც არ-კი დიწყო ლაპარაკი, უნდა ხელი მივკეთ ყაზახებს, უმზებდა დათას. დღეს პირველად გაი-

ყვარული და-მურ სიყვარულზედ ნაკლები არ იქმნება, ხანდახან კიდევ გადაამეტებს და უფრო მაღალ სიყვარულად გადაქცევა.
VIII
იმ დამეს, როცა დათა საწოლ ოთახში შეიყვანა ბიქე, თითონაც იქ გაჩერდა.
— კარგო, აწი თავისუფალი ხარ, ჩემო ძმაო, უთხრა დათამ ბიქეს და იცლიდა, როდის გავიდა, მაგრამ ბიქე მანც არ მიდიდა.
— საქმე ხომ აღარაფერი გავქვს აქ? — ჰკითხა ისევ დათამ.
— არა, ბატონო... ფეხს ვაგებდით და მერე ვაბხულებით, უთხრა ბიქემ.
— არა, ძმობილო, მოვრა ღიმილით დათამ: ფეხს ვაგებდით მე ჩემ სიცილბეში არა მყოლია; მე თითონ ვაგებდი.
ბიქემაც გაიღიმა და გავკირვებით უმზებდა დათას. დღეს პირველად გაი-

ჩვენ შორის მათი მოქმედება არავითარ განკარგულებას არ გამოიწვევდა. ასე იყო და ასეც არის. დღესაც, ვინც თხოვრის გუგუნებაზე (ზოგიერთი ჩვენ შორის თავიანთ სიკეთეს სულ ოხუჯებაში ატარებენ), დღეს საქმეს მოიგონებს და მანც ნაწინაობა აქვს მის დამლუპველებთან, ახლოც ხელს უწყობს თავისი მოქმედებით იმათს კეთილდღობას, რადგან ასრულებს სკრისტეს მცნებას: „გაყვარდეთ მტერნი თქვენნიო“.

ჩვენს საზოგადოებს თუ უნდა, მართლა საზოგადოება იყოს და არა უფრო ფარა, უფროა ბაბაო, უნდა გაკაცდეს ისინი, ვინც ხელს უწყობს ავ-კაცობას, ავ-კაცობით ქონების შექმნით მალ-გადიდებულნი. დროა, საზოგადოებამ თავზედ ხელი მოიხსნას, თავადი ცოცხს წყლით მოიხანოს, რომ უტყუარად გააჩიოს ავი და კარგი: კეთილს ხელი გაუწოდოს მბროტისაგან უკუ სკდვს.

ნალიკრეული

კათალიკოსნი სპარსეთში
მკალსინია *
(488—1811 წ.)

მკალსინია (1013—1069 წწ.), გვარად დიდებულნი, იყო გარბილი და მეციხის მეფისა, ძე დიდებულითა კაცთა. მელქისედეგი ფრიდ შესანიშნავი კაცია XI საუკუნის განმავლობაში და სპარსეთის სამეფოს პოლიტიკურ განვითარებაში დიდი როლი ითამაშა. მისი მთავარი მოღვაწეობა იყო კლესიოტურ არხიტექტურის აყვავება; მისმა დაულაობამ მოღვაწეობამ ქედანობრილი სამღვდლოება გამოაღვიძა თეთარსებობისათვის და თვით მართლ-მადიდებლობა განამტკიცა. ამისთანა ბრწყინვალე კაცის მოთხრობა ურიგო არ იქნება. ყური ვთხოვთ ჩვენს დარბაისელს, აუჩქარებულს მემბრანეს: „მოკლე კათალიკოსი სიმონ და დასვა ამან მეფემან (ბაგრატ III) დიდებულთა კაცთა შვილი, მეციხის და გარბილი თვისი მელქისედეგ კათალიკოს-პატრიარქად. ზოლო ესე წმიდა მეფე (მელქისედეგი) წაიდა ბერძენთა მეფის ბასილის წინაშე (ვახილი ბოლგარელი 975—1025) კონსტანტინებო-

ლედ, რათა შეეწიოს *). რამეთუ დიდი ესე კათალიკოსი სამოციქულო ეკლესია სვეტი-ცხოველი, რომელი ვახტანგ გორგასას აღუშენა, დამღვეთულიყო და ემათა შლილობით გარეშე მტრადი დაქვეყნდეს და აღარავინ იყო მწე აღმწებნად და არც არავის მალ-ვლეა აღმწებნად. და მივიდა და მიუთხროს მელქისედეგმა ბასილი იმპერატორს) ყოველი შეუძლებლობა ქართველთა და სასოველი თვისი. მაშინ მეფემან დახსოვინა მისცა მონასტერი კესტორია, რომელს ასხ უთი სოფელი აქვს, განძი და შესამკობელნი ეკლესიისათვის, ხატნი და ჯვარი და ყოველნი სამღვდლო-მთავრო და სამღვდლო სამაჟული; წარბოდა და მოაწია ქვეყნისავე თვისსა ქართლად და სამეფოდ ქალაქი მცხეთად, და იწყო შენგებდა გარეთითა ბქითა და გარეშე მთათა სტოითა, მოქმნითა და ზედა დაბუთითა; და ყოველი განსარულა და მიმალა ღერეთან განახლება მცხეთის ქალაქისა და შეამკო დიდი კათალიკოსი სამოციქულო ეკლესია სვეტი-ცხოველი ყოველითა სამაჟულითა, ოქრო და ვერცხლითა, თვალთა და მარგალიტითა, და შესქედა სვეტი-ცხოველი ოქრო და ვერცხლითა, და შესქედა წმიდა საყუბიველი ოქროთა და ვერცხლითა, თვალთა და მარგალიტითა, და მოსქედა კანკელი და კარნი საკუთხეველისანი ოქროთა და ვერცხლითა, და შექმნა სამარტელი ოქროთა, ვერცხლითა, თვალთა და მარგალიტითა; და შექმნა ძელი ცხოვრებისანი ორნი თვალთა და მარგალიტითა; და დასაყვანა ყოველითა წმიდათა ნაწილითა აურაცხელინი, მოკლედნი ხატნი, თვალთა და მარგალიტითა შექმნილნი, რიცხვით ორმოც და თხუთმეტნი, წიგნი მოკლედი-მოუქედელნი, რომელთათვის აღაწერინა და დასდვა ჯგუფად ოც-და-ხუთი*. ქარ.-ცხ., 1 ნაწ., 212, 213 გვ. ამაის (1025 წ.) შემდგომად წარვიდა (მეორედ) პატრიარქი მელქისედეგ კონსტანტინე მეფის (1025—1028 წწ.) წინაშე კონსტანტინეპოლედ. შეიწერა მეფემან ბერძენთან კონსტანტინე და მოსცა შესამკობელნი ეკლესიისათვის, ხატნი და ჯვარი და ყოველი სამღვდლო-

*) მელქისედეგ მიმდებელი ჰქონდა სხვათა შორის მეგობრობა და ზავის მიზანდღედა ბერძენ-ქართული შორის.

ნი უფროსი და, ჰნახა თუ არა გეგმა, ვეფხობა, ნუ დაძლევთ, მოჴწილო არ იყოს. ჩვენც არ დავლევთ და დავიწყეთ ყვირილი, ჩივი ვარგა, ახალი მოგვიტანეთ-თქო. დათა თითან წავიდა აღმზრდელთან და უთხრა, ჩივი ვარგაო. დაიძარგეს ეკონომი და იმან დაიწყო, რომ ჩივი შეგინებიაო. ბერძენთა მართლმადიდებელი არაფერი უთქვამს, მხოლოდ ჩვენ ყვირილი დათასავან წაქმნებულნი და ჩვენ ზოგი სხვაც აცვეყნა. დარჩით იმ დილას უჩიოდ და ეკონომმა და აღმზრდელმა ინსპექტორთანც დავგავიწყეთ. საუბრის დროს შემოვიდა ინსპექტორი და დავიწყეთ ყვირილი, თქვენ ყველაყველა დღითა ჩივი და ყველა ცხებალი; რომ მართლა მოჴწილო ყოფილიყო, ხომ ვიდა ვახტანგისა. მეორედ რომ არ გაბეოთ ამისთანა საქმე, მთელი სტოლი გრ-

მთავრო და სამღვდლო სამაჟული. მოვიდა ქვეყნისა და სამწყოსის თვისსა და იყდა სოფლები ტაოს *) ჰქვიაო ქი ხუთითა ავართა და ძალე მისს ხტეს იყდა სოფელი ორთა სახითა ავართა; ესე ორივენი სოფელი მითითა ავართა თვისთა ძმთა განძითა იყდა, და კლავჯეს სოფელი ერთი სახლოანი, და შავშეთს მოიგოსოფელი ტრინითა, და კოლას მოიგოსო და დაშენა სოფელი დიდი ორგონა ვარგაო, და დანავანი ააშენა სოფელი ერთი მახაროვანი და საკოონის შეიპყრნა და ააშენა სოფელი ორნი და ნაკლოვანი და ბერძენონი—და დაუდვა წმიდასა ამას ქალაქსა მცხეთას სვეტსა ცხოველს*. ქ.-ცხ. 1 ნაწ., 218 გვ. „წარვიდა კათალიკოს-პატრიარქი მელქისედეგ ნაწიშე რომანოზ ბერძენთა მეფისა ** († 1,029 — 1,070) კონსტანტინეპოლედ; შეიწერა და მოსცა შესამკობელნი ეკლესიისათვის, ხატნი და ჯვარი, სამღვდლო-მთავრო და სამღვდლო სამაჟული, და წარბოდა ქვეყნისა და სამწყოსისავე თვისსა...

(შემდეგი იქნება)

ნარკვევა
(ქრისტალ-გაზეთიდან)

გაზეთი „Галицкая Русь“-ში დიდი მღვდელი გალიცის ერისთავი გლეხის აზრი უცხო ქვეყნებში გადამსხვდელის შესახებ:

მე, მაღალია ღმერთს, შეძლებული კაცი ვარ, სწერს გლეხი, მაგრამ ვაძვობ, რომ დიდი შობა მაშუღლებს და მტანჯავს, რადგან ჩემი შობა არა ფასდება. მამული საქმად მაქვს და რიგაინი. ჩვენ სოფლის გარეშე მებატონეთა მამულებია. საქონლის გარეშე საძოვრად ძლიერ საშობი, რადგან შეძლებს მებატონეს მამული გადამდეს; ამიტომ საქონლის შეზავა ვაძინებულ, და ახა მიზრანეთ,

*) ტაოს იმეგობდა ვიზანტიის იმპერატორი დიდი ყრუპალატის მეფეთ-შვილის († 1001 წ.) შემდეგ. რომ ეს დედა მოსაზრობითა და თვისი გავლენა გაფრცხლებილი ტაოს სამღვდლოებად, მელქისედეგმა ეს ხტნი მოიგონა, ე. ი. მივალი სოფელ-ავართნი შეისყდა ბერძენთან სვეტიცხოველისათვის.

**) შემდეგ სიმამრი ბაგრატ IV მეფისა: მათი დამოუკიდებელი მელქისედეგ-შვირამი დედოფლის საქმე.

თის საათით კარცერში უნდა ჩაბრძინდეთ დღესათო. რაღას ვეცოდით: მანდყარეთ ყურები და ვიდროა მოცხადებეთ-რა. ჩავსეს კარცერში. მაშინ აღდა დათა და უთხრა ინსპექტორს: ეგენი არაფერს უშუში არ არიან და რად აძლევთ საჯღოს, ჩივის დაუდვა და დავიწყეთ აღმზრდელსაც მე ვუთხარი, ჩივი ვარგაო. მაშინ დაიწყო მტანჯვა და ვინებულნი ვართ. ძალიან გლახად ვინებულნი ვართ რაც თქვენი საქმე არ იყო, იმაში გარეუღბანთო, უთხრა ინსპექტორმა. —უკაცრავლო, უნახუნა დათამ: მაგრამ რე სწორედ ჩემი საქმე იყოო. მე იმითვე ვიზარე ამითან, რომ, თუ საქირი იქნება, გავფრთხილო, გლახა არაფერი სუპომ და ავიდა განაღწეო. —დღეს არაფერი მაგისთანა არა იყო-რა საქირი, რადგან ჩივი შეგინებიაყოფილა, რასაც ამტკიცებს ის გარეუღბა, რომ ვინც დღითა, კარგად არიანო, სთქვა ინსპექტორმა. —არა, ვე არაფერი არ ამტკიცებო.

როგორ გააძლიერებ მურწიობას უსაქონლოდ. ამას გარდა ძლიერა გვეყრის, რაც ვეღვით, როგორ შევარცხივებ უშიღეს გრობობას ადამიანისა. მე, მაგალითად, მდენიან მისთვის, რომ წიგნებსა და გაზეთებს ვითხოვლობ. ჯანდაბრები და გულს არ მაზოტებენ და ილავს მამულებს: საღ იყვი, ვისთან იყვი, ვის ვლაპარაკობდი, რას ვითხოვლობდი, ასეთმა გარემოებამ შრომაზედაცოცო გული ამიკრევა. მე თითონაც ბევრი ვამოცუადე და სხვებისაგანაც მესმის, როგორ უმწოდებდა ჩვენს ქვეყანაში ცხოვრობდა გლეხ-კაცსა. ყველა ჩვენს გვეყრებოებს: ფული პატრონი და მოგატრენი გვარჩობენ და სურთქვას გვიმწოდებ, შველა არ საღად სხანს და მურწიობას დღითი დღე ძირს ეცხება. მე კიდევ როგორღაც ვაგანაზღებდი ჩემს სიკაცს, როგორღაც ავიტანდი ყველა ამას, მაგრამ შეიღები მებატონება და ამიტომ ვაძინებ უცხო ქვეყანაში გადასახლას: რაც მომივა, მიმოვიფხვს, ამაზედ უარის საღა მიმივა?..

ამას წინადა ვაძინებოებს ხმა დაავდეს, რომ მთავრობას განზრახვა აქვს, სოფლად ვეკლები დანიშნოს, რასაკვირველია, უმაღლესი სასწავლებლებში სწავლა დამთავრებულნი, მაგრამ, სამწუხაროდ, აქამდე ეს განზრახვა მხოლოდ განზრახვადვე რჩება. გაზეთი „Нер. Вѣд.“ ამ საქმის შესახებ წერს: განათლებული და პატიოსანი ვეკლი იხვევს სიკრთა სოფლისთვის, როგორც კარგი მეურნეო და მასწავლებლო. დიად, საჭირთა სოფლისთვის მტრისათვის და სინდისიერი ვეკლი, დავსძენთ ჩვენც, იმტრად რომ ამ ცამდე ძლიერ გამრავლდნენ სოფლად „უპატრონო ადვოკატები“, რომელნიც უცრუვად ატყუებენ გლეხსა, და არზების ჩხანბით ძმას-ძმას აძლევებენ, და ათას ნაირ ხრიკებს იგონებენ, რა არის ერთი გცეც მეორას წაყვილოდო, გაჩვილოთ და ამით ხელები მოვიბოთბათო. იარ გცეცა ჩამოავდებენ საჩივარსა და დარცხვს უცხადებენ უარიანსა, მოაშვიანსა და მოაშუსქესაც. ამ გვიძვერს „ადვოკატები“ ალაგმვა და სოფლად გაცეცვა მხოლოდ მაშინ შეიძლება, თუ სოფელს საკუთარი, განათლებული და სინდისიერი ვეკლი ეყოლება.

რუსეთი

7—15 ოქტომბერს რუსეთის სხვადასხვა გუბერნიის ბოლგოთი გარმთეო დათამ, ექიმები ხანდისხანითომ ასმევენ კაცს საწამლავს, მაგრამ ეს იმას არ ჰნიშნავს, რომ ჩვენ არ უნდა მოვეკრილოთ საწამლავსო. —მაღლობა ღმერთს, რომ კარგადარიან და ავიდა რომ ვამხდარიყენენ, მაშინ რას ბრძანებდითო. —თქვენ თუ ლაპარაკი დაიწყეთ, ველარ გათავებოთ, უთხრა გულ-მოსულმა ინსპექტორმა: მე თქვენთან საფილოსოფიო-ლოდ არ მოვსოვლავარ და გირცხობ, თქვენ დაანებოთ თავი მაგ ფლოსოფოსობას, თორემ კარგად არ წავიგვით საქმეო. ესა სთქვა ინსპექტორმა და გვიდა კუდა-მოძულებლი.

—მერე თქვენ აღარ ჩავაჯინეს კარცერში, ეკითხა სხე ვაბრწყინებულმა მარამ, რომელიც ვატიკობით იმედა და ამედას.

—არა, მიუფო დათამ, მხოლოდ ეს იყო, რომ დათას უფროსობა ჩივიდა არაფერი არ ამტკიცებო.

დაცვლილა: კვივის გუბერნიისაში—458 კაცი, სამარის გუბერნიისაში—310, ორიოლისა—292, ტამბოვისა—265, ორენბურგისა—217, ქალაქი კიევიში—47 და ორიოლისაში—22 კაცი. —შინაგან საქეთა მინისტრმა მოსხოვა საერობო და სხვა დაწესებულებათ, წარმოადგინეთ სამინისტროში თქვენი აზრი იმის შესახებ, თუ რა ღონისძიებით შეიძლება ლოთობის შესუსტება ხალხში. ***სუდრ.** **Гас.-**ს სიტყვით, ახლა სამინისტროს უკვე მისცლია ყველა დაწესებულებასთან თავისი აზრი ამ საგნის შესახებ. უმეტესი მათგანი იმ აზრისა თურმე, რომ სანამ ძირიანად არ შეიკლებს კანონები დასაქმების შესახებ, იმ დრომდე შეუძლებელია ლოთობის შესუსტება ხალხში, რადგან ესლანდელი კანონი დასაქმების ვაკუუმის შესახებ არც დაწესებისა და კეთის ნებას ვაძლევს და არც სხვა სასტრატის საშუალების ხმარებისა, რომ ხალხი გადაგვიყოთ ღვინო-არყის დაღმქმებში სარულსათა.

—ზოღსკომ მოხსენება წიკითხა თურმე პეტრობურგს „კერძო საცხორობითი საკრედიტო“ კრებაზედ შემოსავლის კვალობაზედ გასაწერ ხარჯის შემოღების შესახებ. იმ ამბავმა, რომ ხარჯი შემოსავლის კვალობაზედ გავიწეროთ, დიდი თანგანობა გამოიწვია რუსეთის ინტელიგენციასამ და ჟურნალ-გაზეთებში. „**Р. КИЗНЬ**“—“იმამბო: ასეთი საერთო თანგანობა ამ საგანში იმტრად გამოიწვია, რომ სხვა-და-სხვა ხარჯი და გარდასახლი ქანებით დაუსტურებულ ხალხს ჰქამედ მიმიგ და აუტანელ ტვირთად აქვს დაწოლია, ყოველი განათლებული კაცი გულითა და სულითა მოჴადინებულნი, რომ საკვეყნო გარდასახლი თანხარად იყოს განაწილებული, სამართლიანად, და მდიდრმა ღარიბთან შედარებით იმდენად მეტი გადაიხადოს, რამდენთაც იმისი შემოსავლი აღენიჭებება ღარიბისას. ამიტომ გაუწერად ხარჯისათვის-კი არ უნდა იხრუროს და ითყობოს თინანსათა ვარდნი მიიძლება, თუ სოფელს საკუთარი, განათლებული და სინდისიერი ვეკლი ეყოლება.

—უპ, ამოიხრობა მარამ. —მერე პანსიონიდგან, სულ დაითხოვეს, სთქვა დილონებით კოწიამ, და მოუყვა, რისთვისაც, დაითხოვეს დათა. —უღმერთოებო!.. თვალზედ ცრემლ-მორცხული ამბობდა მარამ: რას ერჩილიერ... ამ დროს შემოვიდა მათთან სალომე და კოწი და მარამ რომ კიდევ დაუძინებელი ჰნახა, არაფერი იმამბო. —რაღა დროს მუსაფილი, ხვალ ვერ მოესწრებოთ? მკრედივის წყრობით უთხრა ღღამე შეიღებს: დაიძინეთ. —მარო გამოვთხოვა მძის და წავიდა დასაძინებლად, მაგრამ არა მგონია, ტკბილად დასძინებულან იმ ღამეს, რადგან იმდენი ახალი არ გაიგო, რომ იმის გონება არ დასტურებოდა, ვიდრე ყოველსავე ამ გაგონილს ასე თუ ისე არ მოეჭიქებოდა... **დაუთ მეფელი** (შემდეგი იქნება)

